

Zkušenosti s budováním klastrů na jihu Čech

Tomáš Mráz

4.7.2007 Žilina

Tomáš Mráz

- Podílel jsem se na založení regionální kanceláře CzechInvestu, posléze jsem byl jejím ředitelem, ředitelem regionálních kanceláří na národní úrovni
- Jsem certifikovaným facilitátorem klastru
- Aktivně jsem se podílel na zavádění obecného konceptu klastrů v JČK
- Osobně jsem pomáhal při facilitaci dvou konkrétních klastrů

Jihočeský kraj.....výsledky

- Budování klastrů v JČK
- Vývoj 2004 → 2007
- Klastrové iniciativy
- Zkušenosti, doporučení.....

Budování klastrů v JČK

■ Hotovo

■ V procesu

2004

- Propagace konceptu (pracovní skupiny, semináře, workshopy)
- Vyškolení facilitátorů z JČK
- Aktivní podpora iniciativám ze strany regionální kanceláře CI
- Podání 11 žádostí do mapování
- Projekt „Podpora klastrových iniciativ v JČK“ a další podpůrné projekty ze strany KÚ
- Národní klastrová studie – zpráva za JČK (studie latentních klastrů)
- Založení 4 právnických osob
- Budování jihočeské platformy Klastrových iniciativ v JČK
 - setkání zástupců klastrů – Ifor Ffows-Williams, Cluster Navigators)
- Podpora klastrů v „nepodporovaných odvětvích“ (lázně, wellness, ryby)
- Přeshraniční, mezinárodní spolupráce (clusterland.at)

2008

Clusterpoint – přeshraniční iniciativa

- semináře, workshopy a exkurze
- vzdělávání, odborné konzultace a poradenství v oblasti facilitace
- Networking - instituce zabývající se výzkumem a vývojem v dané oblasti, místní a zahraniční partneři, příp. další potenciální členové
- monitoring dotačních titulů pro klastrové iniciativy
- organizační a ekonomické poradenství (právní formy klastrů, formy spolupráce, organizační uspořádání)
- prezentace klastrových iniciativ (dovnitř i ven)
- provoz informačního portálu www.clusterpoint.cz (*v přípravě*)

Jihočeský kraj podporuje zakládání klastrů - oborových podnikatelských seskupení. V rozhovoru to uvedl jihočeský radní pro vědu a výzkum František Štangl.

Vznik klastrů má naši podporu, říká radní František Štangl

kraje je vytvářet takové podmínky, které umožní uplatnit jeho konkurenční výhody. Nové programovací období Evropské unie pro roky 2007 - 2013 podpoře inovací nahrává - pro tuto oblast je určeno asi 250 miliard korun. V této souvislosti se objevuje potřeba koordinovat regionální aktéry na poli podpory výzkumu, vývoje a inovací s cílem dosáhnout na tyto prostředky prostřednictvím systémových projektů, které především zaručí další rozvoj regionu a budou realizovány v partnerství řady institucí, a to soukromého i veřejného sektoru.

Jak Jihočeský kraj konkrétně podporuje či podpořil vědu a výzkum v regionu?

Podporujeme přípravné práce projektů, prostřed-

hrady. V oblasti podpory podnikatelů kraj realizuje projekty a programy na podporu zvýhodněného financování pro podnikatele a dotovaného poradenství pro malé a střední podniky. Finančně podporujeme i organizace zabývající se inovační problematikou v našem regionu, například Jihočeskou agenturu pro podporu inovačního podnikání. Výzkumu a vývoji má pomoci především příprava koncepčního dokumentu "Regionální inovační strategie Jihočeského kraje", který jsme nedávno zadali ke zpracování, a od nějž očekáváme nejen zhodnocení aktuální situace v Jihočeském kraji, ale v rámci návrhové části tohoto dokumentu i návrhy hlavních směrů dalšího postupu.

Jak pohlížíte na problematiku klastrů a na to,

vání vzniku a rozvoji klustrových forem spolupráce. Také krajský úřad má vyčleněnu kapacitu, zodpovědnou, mimo jiné, za klustrovou problematiku. Mimo to, v regionu vzniká nová platforma zastřešující klustry a právě tam vidím další možnost, jak dlečtí aktivity na tomto poli systémově podpořit.

Jakou roli by podle vás měla hrát Jihočeská agentura na podporu inovačního podnikání (JAIP)?

Mělo by se jednat o jakousi zastřešující platformu pro podporu vědy, výzkumu a inovačního podnikání v regionu, která se na inovace specializuje. Tento model byl úspěšně aplikován v jiných regionech Evropy i České republiky a nyní se o totéž

Vývoj 2004 → 2007

V řeči čísel

- 25.1.2005 byla podána první žádost do programu Klastry v JČK
- Do části mapování (identifikace klustrů) podáno celkem **68** žádostí v ČR,
11 v JČK
- Na mapování jihočeských projektů bylo zapojeno více než **100** firem
- Spolupráce s **10**-ti různými VŠ a **4**-mi výzkumnými ústavami napříč ČR
- Reálně - právně založeno **6** klastrů, další jsou v přípravě (ne všechny na základě dotace), avšak některé myšlenky také stagnují
→ budoucnost ukáže

Regionální dopad

Klastrové iniciativy

- **Asociace Bioenergetika** - technologie pro energetické využívání biomasy
 - **EKOGEN** - zpracování jemných anorganických odpadů ve stavebnictví (16 členů)
 - **CEVTECH** - Centrum vodárenských a ekologických technologií (20 členů)
 - **Klastr nízko - energetického a pasivního stavebnictví**
 - Klastrová iniciativa - inteligentní součástky (automotive, sensory) - *potenciál Žilina*
 - **Dřevařský klastr** - *potenciál Žilina*
 - Potravinářská klastr – zdravé potraviny
 - Pivovarský klastr
- A další.....

Nepodpořitelné ze zdrojů EU

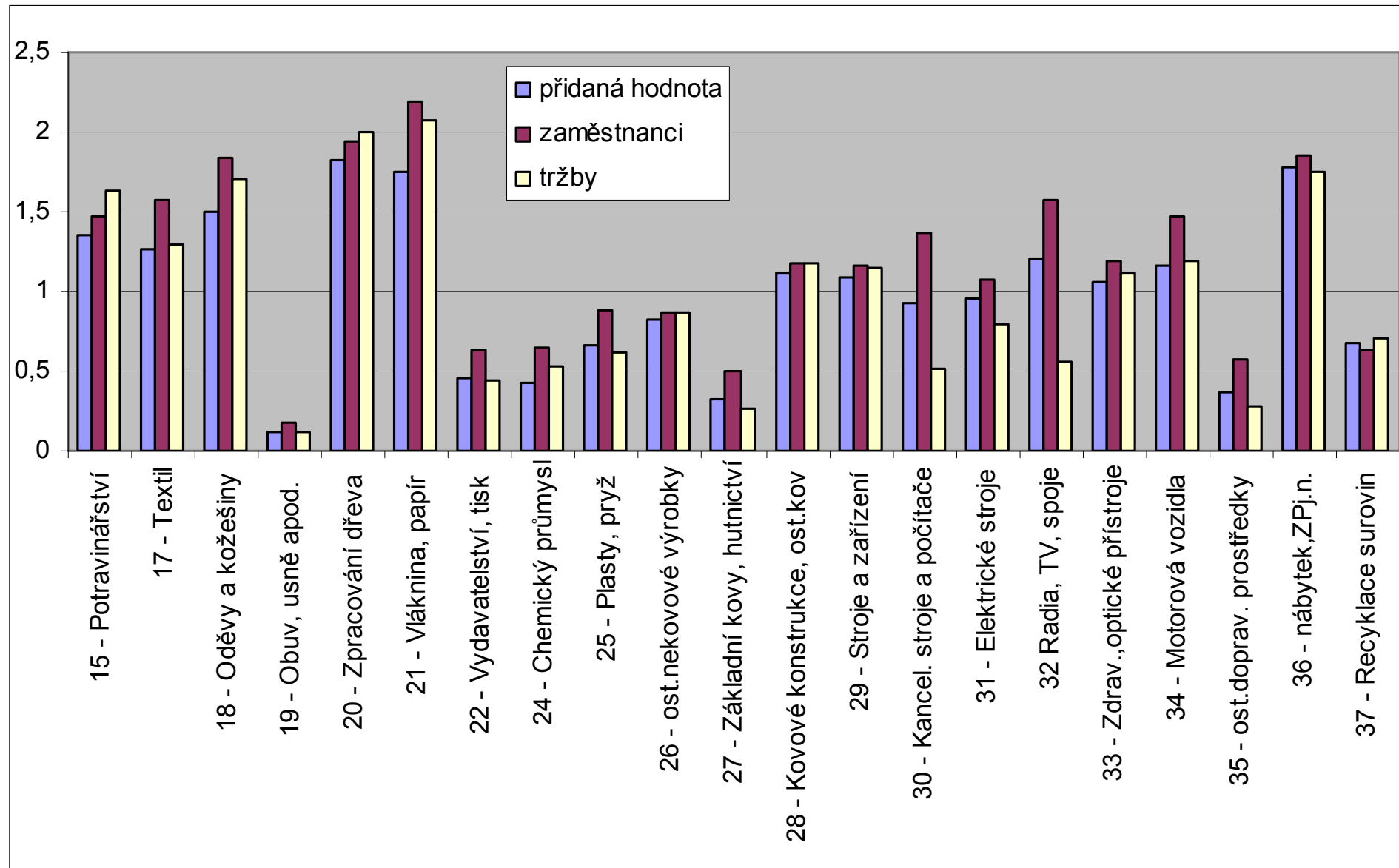
- Wellness a lázeňství
- Rybářství
- **Sdružení Reality** – jihoreal.cz (16 členů)
- Cestovní ruch - *potenciál Žilina*

Identifikace klastrů

- Zhora dolů – široce pojatý přístup shora dolů
Clusterland - zcela odlišný model než je použitý v ČR
Národní klastrová studie v ČR – podklad pro další směřování
- Zdola nahoru – identifikace oblastí společného zájmu
Model podporovaný v ČR – prostřednictvím programu Klastry, podmínka založení klastru
- problémy se daty , jejich kvalitou a regionální dostupností
 - Regionální data o exportu (regionální vývoz)
 - Přidané hodnoty odvětví, průměrné mzdy, počet zaměstnanců
 - Mnoho dalších..... Nutná spolupráce všech zúčastněných partnerů k získání potřebných dat.
- Forma výpočtu LQ - koncentrace firem v daném oboru v daném regionu

Výsledky v našem kraji

Proces vytváření klastrů

- Rychle učinit první kroky - Podniky, zejména malé a střední, chtějí rychle dosáhnout výsledků
- Identifikovat snadno dosažitelné „plody“
- Nejprve se soustředit na bezpečné, nekontroverzní oblasti → zapojení do řešení podstatných problémů
- Stanovit priority podle **zájmu**
- Rozvíjet týmovou práci, sjednocení
- Hodnota neutrálního zprostředkovatele → nemá své osobní „byznys“ zájmy
- Pohyb rychlostí podniků → záhodno akcelarovat

Vznik klastru – jeden seminář nebo čtyři?

- účastníci z celého klastru → nabalování dalších účastníků
 - Půl denní seminář zaměřený na optimální budoucnost, postupné kroky k jejímu naplnění a vznik prvních akčních týmů
 - **NEBO** série čtyř seminářů by poskytla mnohem pevnější základ
- **prostě semináře a workshopy se musejí konat.....vytvářejí názorovou platformu, možnost se pohádat.....**

Příprava programu okamžitých kroků...

- Portfolio iniciativ, aktivit - priority
 - Rozložená rizika a přínosy
- Nikoli zbožná přání, aby něco učinili druzí
 - Pasivita větší části skupiny
- Definujte a seberte „snadno dostupné plody“
 - Nutná shoda, ale není zase až tak těžké jí dosáhnout
- Zajistěte rychlý přínos pro účastníky klastru
 - Vize je zajímavá, ale nepřináší rychlé peníze a uspokojení
- Vyburcování vlastní iniciativy
 - Zapojení hlavních tahounů, ale i rozložení úkolů napříč skupinou

Média jako partner

- Proaktivně komunikujte s místními médii od prvního dne - vydávání vlastních bulletinů, e-zinů

→ **společná prezentace je jedním z nejrychlejších kroků**

- Využijte svoji vůdčí skupinu
- Zdůrazněte úspěchy klastru, pokud nikoli vy ... nebo já!

→ **Prezentace klastru EKOGEN**

→ **Několik článků v denním tisku**

→ **Příspěvky v odborném tisku**

Role facilitátora

- Umět vytvářet dlouhodobé vztahy a motivovat, když se objeví těžkosti – je nestranný
- Znalost činností hlavních účastníků ať z privátního či veřejného sektoru
- Znalost procesu klastrování a zdrojích jeho financování
- Poctivost a důvěryhodnost – pro všechny zúčastněné
- Schopnost vytvářet vazby, identifikovat ale i rizika.....
- **Najít kvalitního, zapáleného facilitátora = „oříšek“**

Vytvoření řídicí skupiny

- Ne ihned, ale průběžně..... vedoucí role facilitátora
- Vytvoření volebního mechanismu, obměny apod.
→ zajištění transparentnosti a rovnoprávnosti členů, všichni se musejí cítit dobře.....
- Možnost vzniku dočasných skupin (tématických)
- Facilitátor vs. manažer klastru?

Nejčastější problémy.....

- Není všechno zlato co se třpytí....
- Trpělivost přináší růže..... Je to běh na dlouhou trať
- Bez práce nejsou koláče.....
- Profesionální facilitace je určující pro budoucí úspěch klastru, stejně jako volba lídra a manažera klastru...
- Účast univerzity či výzkumného ústavu není a nemá být
pouhým“ splněním podmínek programu →

Nejčastější problémy.....

- Velký tlak na rychlou realizaci vs. podmínky programu
- Množství času potřebného na komunikaci
- Nedůvěra jednotlivých účastníků, neochota sdílet důležité informace, data, nápady.....
- Legislativní rámec – omezující či nedostatečný (právní forma klastru, smluvní zajištění apod.)

Závěrem....

- Cesta je dlouhá a trnitá, ale právě ve společné týmové práci se dají nalézt řešení prakticky jakýchkoliv problémů
- Nejde o dotace, ale myšlenku..... Několik JČK klastrů dnes funguje absolutně bez podpory dotací a funguje dobře – jde o nastavení členské účasti a pravidel spolupráce
- Už samotné pochopení konceptu může výrazně rozšířit vaše uvažování, změni výsledky vaší firmy
- **€ £ ¥ \$ - to proč vynakládáte tolik úsilí děláte proto, abyste se měli Vy a vaše firmy lépe!**

Děkuji za pozornost

Tomáš Mráz

mraz.tomas@gmail.com